

Pokroky matematiky, fyziky a astronomie

Matej Rákoš

Šestdesiatiny prof. dr. Jána Vanoviča

Pokroky matematiky, fyziky a astronomie, Vol. 12 (1967), No. 1, 52--53

Persistent URL: <http://dml.cz/dmlcz/139575>

Terms of use:

© Jednota českých matematiků a fyziků, 1967

Institute of Mathematics of the Academy of Sciences of the Czech Republic provides access to digitized documents strictly for personal use. Each copy of any part of this document must contain these *Terms of use*.

This paper has been digitized, optimized for electronic delivery and stamped with digital signature within the project *DML-CZ: The Czech Digital Mathematics Library* <http://project.dml.cz>

Zaslúžil sa významne aj o rozvoj činnosti Jednoty čs. matematikov a fyzikov na Slovensku, ktorá si ho pri príležitosti 100-ročného jubilea JČMF zvolila za čestného člena.

Šesťdesiatka akademika D. Ilkoviča je pre nás, jeho žiakov, ale aj pre celú našu verejnosť vhodnou príležitosťou, aby sme mu vyslovili úprimnú vďaku a uznanie za jeho priekopnícku, významnú a záslužnú činnosť, ktorú pre rozvoj fyziky na Slovensku vykonal. Súčasne si želáme, aby si na ďalšie roky podržal ten mladistvý elán, sviežosť a záujem o prácu, ktoré vlastnosti ho vždy tak výrazne charakterizovali.

Vladimír Hajko

ŠEŠŤDESIATINY PROF. DR. JÁNA VANOVIČA

Dňa 17. I. 1967 sa dožíva šesťdesiatych rokov význačný slovenský pedagóg, vedecký pracovník a popularizátor vedy prof. dr. JÁN VANOVIČ, profesor Prírodovedeckej fakulty v Bratislave, dobre známy svojimi článkami aj čitateľom nášho časopisu.

Zpočiatku pôsobil na gymnáziách ako stredoškolský profesor, neskôr od r. 1941 ako docent na Slovenskej vysokej škole technickej, na Filozofickej fakulte a na Vysokej škole obchodnej v Bratislave. R. 1947 bol menovaný profesorom fyziky na Pedagogickej fakulte Univerzity v Bratislave, kde pracoval 7 rokov, tj. do prechodu na Vysokú školu pedagogickú. Tam pracoval do r. 1959, keď prešiel znovu ako profesor na Komenského univerzitu v Bratislave, kde pracuje dodnes.

Prof. Vanovič je pokrokový človek, ktorý sa vždy ochotne zúčastňuje verejného života na tom mieste, kde ho spoločnosť najviac potrebuje. Práve preto sa zúčastnil aj Slovenského národného povstania, za čo bol od decembra 1944 do marca 1945 väznený gestapom. Po oslobodení, keď Slovensko potrebovalo skúsených organizátorov v odbore školstva, pracoval obetavo na Povereníctve školstva a kultúry, pričom stále prednášal ako docent na bratislavských vysokých školách. Neskôr štyri roky vykonával úspešne funkciu dekana Fakulty prírodných vied Vysokej školy pedagogickej. Aj v súčasnej dobe sa ochotne zúčastňuje organizačného života JČMF, organizuje prácu pedagógov, pracujúcich v odbore modernizácie výuky fyziky, pracuje v redakčných radách fyzikálnych a pedagogických časopisov, popularizuje svoj vedný odbor tým, že publikuje v dennej tlači a časopisoch, prednáša v rozhlase a televízii, atď. Táto činnosť prof. Vanoviča je veľmi bohatá, záslužná a má dobré výsledky. Stačí prelistovať ročníky časopisov Fyzika v škole, Rozhľedy, Svet vedy, Naša veda, všade sa stretne s článkami prof. Vanoviča, ktorý má dar prístupne a zrozumiteľne hovoriť aj o nejnáročnejších problémoch nielen k odborníkovi, ale aj k laikovi.

Z tej časti vedecko-výskumnej práce prof. Vanoviča, ktorá bola publikovaná, sú známe jeho publikácie k problematike častice a vlny a k problematike magnetickej susceptibility ako identifikačnej konštanty. Prof. Vanovič venoval tiež pozornosť teoreticko-poznávacím problémom fyziky a publikoval viac prác v Predvoji a osobitných publikáciách, ktoré vyšli vo Vydavateľstve Obzor, ako na pr. „Priestor, čas a hmota v astronómii“, „Filozofické problémy priestoru a času“ a pod.

Z knižných publikácií prof. Vanoviča sú známe jeho učebnice, ďalej knižka „Astronautika“ (Obzor 1964), ale hlavne knižná publikácia „Kilogram-kilopond“ o zavedení jednotkovej sústavy SI. O oblube a užitočnosti poslednej uvedenej publikácie svedčia nielen jej nové vydania u nás, ale to, že vyšla v cudzích rečiach.

Pretože bol prof. Vanovič veľakrát znovu stavaný do situácie, že mal zariaďovať nové katedry a v dôsledku toho aj pripravovať prednášky z nových predmetov, obetavo pripravoval a vydával skriptá pre svojich poslucháčov. Počet titulov skript sa pohybuje okolo 15, pričom viaceré z nich vyšli aj v ďalších vydaniach.

Záslužnú činnosť vyvíjal a vyvíja prof. Vanovič v otázkach modernizácie výuky fyziky. Pritom nielenže sa aktívne zúčastňuje príslušných rokovaní, ale prednáša k tejto problematike u nás

i v zahraničí (NDR) a publikuje názory k týmto otázkam vo Fyzike v škole, v Zpravodaji JČMF, v sborníkoch SPN a tiež v našom časopise. Sklon k štúdiu týchto otázok získal ešte v dobe, keď ako pracovník Povereníctva školstva publikoval rad článkov o zásadných pedagogických otázkach.

Do problémov výuky fyziky vložil Prof. Vanovič najväčší kus svojho životného úsilia a ich riešenie mu prirástlo k srdcu najviac. Zdá sa, že v tomto smere nebolo doteraz dielo prof. Vanoviča docenené tak, ako by si to zasluhovalo. Prof. Vanovič nemal to v živote vždy ľahké a viac-krát musel bojovať s veľkými prekážkami. Doteraz ich prekonával vždy hrdlo a nedal sa nimi znechutiť. Aj do ďalšieho života mu prejeme veľa zdravia a v odbornej a pedagogickej práci veľa úspechov.

Matej Rákoš

K ŠEDESÁTINÁM S. FRANTIŠKA KUBÍČKA

František KUBÍČEK, bývalý stredoškolský profesor, tč. odborný asistent matematiky na katedre matematiky a deskriptívnej geometrie strojných fakult v Brně, dožil sa v plnom zdraví a svježosti dne 28. 8. 1966 šedesáti let.

Narodený v Brně, zůstává tomuto městu věren téměř po celých šedesát let svého dosavadního plodného života. Po získání aprobace MF na přírodovědecké fakultě v Brně r. 1930 zahájil — jako mnoho tehdejších absolventů oboru MF — učitelskou činnost na měšťanských školách v Ivanovicích a Vyškově; v roce 1934 se vrací již jako gymnasiální profesor do Brna, kde po kratším skutečném učitelském působení pracoval jako přidělený profesor na tehdejší zemské školní radě. Mezi studenty se vrací v roce 1949. Působí jako stredoškolský profesor zejména na strojných průmyslových školách až do roku 1956, kdy byl přeřazen jako odborný asistent na strojnou fakultu ČVUT v Praze, později — po obnovení strojných fakult v Brně — na katedru matematiky a deskriptívnej geometrie této fakulty, kde jako velmi oblíbený učitel a spolupracovník působí dodnes.

Jako výborný metodik během své učitelské praxe vedl v letech 1952—1955 kabinet matematiky při KPS v Brně, sepsal jako spoluautor učebnic matematiky pro 3. ročník průmyslových škol a jako autor vydal dodatek „Infinitezimální počet“ k učebnicím matematiky pro všeobecně vzdělávací střední školy, nehlédě k četným recenzím učebnic pro průmyslové školy.

Těžiskem jeho činnosti v posledních dvaceti letech je záslužná práce učitelská a organizátorská ve studiu pro pracující. Po druhé světové válce stojí totiž František Kubíček mezi prvními učiteli večerních kursů pro pracující, od roku 1952 vede konzultace z matematiky na dálkovém studiu strojných fakult ČVUT a řídí středisko tohoto studia v Brně. Cenné zkušenosti přenáší pak na mimořádné způsoby studia energetické, později strojných fakult VUT v Brně, kde ve funkci metodika a později i proděkana pro studium pracujících dává tomuto studiu pevné základy, ať jde o studium dálkové, kombinované či večerní. Jeho vysokou pracovní morálku, snahu a obětavost věnovat co nejvíce sil obecnému prospěchu ocenila strojná fakulta v jubilejním roce jeho života návrhem, aby s. Kubíčkově byla udělena stříbrná medaile VUT v Brně. Ta byla jmenovanému rektorem VUT slavnostně předána.

Josef Brejcha

Městem na hydraulickém zvedáku

se má stát město Mexiko, které se v nynější době propadá o 2—3 cm měsíčně. Leží totiž na ohromném jílovém jezeře, které obsahuje asi 70% vody, a následkem odběru vody z četných studní neustále zmenšuje svůj objem. Projektují se přehrady, z nichž se má pomocí čerpadel vhnět do podzemí města tlakem 300 atmosfér voda do té doby, než se město zvedne na původní úroveň; pak má být prostor pod městem zpevněn cementem.

Sk